

VII. KAIMAVIETĖS IR DVARVIETĖS

64 pav. Kaimavietės ir dvarvietės:

Fig. 64. Village and manor sites:

1 – Bajoriškės, 2 – Benaičiai (žr. I), 3 – Bijutiškis (žr. VIII), 4 – Daukšaičiai (žr. II), 5 – Gaižėnai, 6 – Kernavė (žr. V), 7 – Lapainia – (žr. I), 8 – Laužiškis (žr. II), 9 – Navasodai, 10 – Pakalniškiai, 11 – Sudervė, 12 – Velžiai.

ŽVALGOMIEJI ARCHEOLOGINIAI TYRIMAI IR ŽVALGYMAS VELŽIŲ KAIME

Renaldas AUGUSTINAVIČIUS

2002 m. AB „Panevėžio statybos trestas“ pradėjo projektuoti 500 t talpos šaldytuvą Velžių k., Radviliškio r., Šiaulių apskr. Į šaldytuvo teritoriją iš Šiaulių–Radviliškio kelio buvo numatyta įrengti kelią, kuris kirstų kalvelę, esančią į V nuo Velžių k. kapinių. Archeologas Eugenijus Ivanauskas, 1992 m. žvalgydamas Velžių lobio radimvietę, iš vietinių gyventojų sužinojo, jog kalvelėje buvo rastas žalvarinis kirvis (tyrimų metu vietiniai gyventojai teigė, jog ten rastas akmeninis kirvis su skyde kotui (?)). KVAD Šiaulių teritorinis padalinys pareikalavo projektuojamo šaldytuvo vietoje atlikti archeologinius tyrimus. Lauko tyrimuose dalyvavo archeologai: Bronius Dakanis atliko fotofiksaciją ir lauko brėžinius, Eugenijus Ivanauskas spėjamas vietas žvalgė metalo detektoriumi NEW FORCE R1 C.SCOPE, tyrime taip pat dalyvavo Arūnas Strazdas.

Tyrimų metu projektuojamo šaldytuvo vietoje ploto paviršius nuodugnai išžvalgytas metalo detektoriumi ir surinkti viršutiniame žemės sluoksnyje buvę radiniai. Taip pat iširtos dvi 2x5 m dydžio perkastos bei vienas 2x2 m šūrfas. Bendras iširtas plotas – 24 m².

Tyrimų metu planuojamos užstatyti teritorijos PV kampe, kalvos P šlaito apatinėje dalyje esančioje vos žymioje terasėlėje aptikta sodybvietė. Maždaug 20 m skersmens sodybvietės plote rastas 21 dirbinys, datuojamas XVII–XIX a. Tai 4 Lietuvos ir Lenkijos

šilingai (1661, 1663 ir 1665 m.), švininis verpstukas, žalvariniai dirbiniai (sagtis, sagtelė, sidabruota saga ir medalionas), geležinis įteriamasis peilis, keramika ir kt. Tiriant šurfa sodybvietėje nustatyta, kad jos kultūrinis sluoksnis buvęs plonas ir sunaikintas ilgalaikio arimo bei melioracijos metu. Kadangi vėlyvos Velžių sodybvietės kultūrinis sluoksnis stipriai apnaikintas, šio archeologijos objekto siūlome neįrašyti į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registro Archeologinių vietų sąrašą.

Žvalgytos ir tyrimų vietos apylinkės. Maždaug 0,5 km į Š–ŠR nuo Velžių senųjų kaimo kapinių bei 0,35 km į P nuo Velžių piliakalnio su priešpiliu, Arimaičių ežero pusiasalyje yra kalvelė, kurioje aptikta spėjamų kapų liekanų su degintiniais žmonių kauliukais. Čia reikėtų atlikti nuodugnesnius archeologinius tyrimus.

ARCHAEOLOGICAL EXPLORATIONS AND SURVEY IN VELŽIAI VILLAGE

In 2002 during the survey expedition KPC explored the territory of Velžiai village where a road was to be constructed. During the explorations a settlement and typical to it artefacts such as buckles, buttons, lockets, pottery, a knife, etc. dated to the 17th–19th centuries were detected.